

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

เนื่องจากประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจเป็นแบบผสมระหว่างระบบทุนนิยมและระบบสังคมนิยม ซึ่งค่อนข้างเอนเอียงไปทางระบบทุนนิยมมากกว่า เพราะฉะนั้น บทบาทของภาครัฐบาลจะน้อยกว่าภาคเอกชน เน้นเสรีภาพในทางเศรษฐกิจของเอกชนค่อนข้างมาก ซึ่งจะเห็นได้ในระหว่างปี พ.ศ. 2536 – 2539 การลงทุนของภาคเอกชนคิดเป็นร้อยละ 30 เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลนั้นคิดเป็นร้อยละ 17 เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ดังนั้นนโยบายของรัฐบาลที่นำมาใช้ได้ผลส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายการเงินที่ส่งผลกระทบต่อภาคเอกชนมากกว่าการใช้นโยบายการคลัง ซึ่งนโยบายการเงินจะให้ผลที่ค่อนข้างเร็วและเห็นผลที่ชัดเจนกว่า แต่ก็ปฏิเสธเลยไม่ได้ว่าการใช้นโยบายการคลังของรัฐบาลจะไม่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเลย ซึ่งจะเห็นว่าการใช้นโยบายการคลังจะส่งผลกระทบในระยะยาวต่อระบบเศรษฐกิจ การใช้นโยบายการคลังของรัฐบาลจะผ่านการเก็บภาษีอากร การใช้จ่ายของภาครัฐทั้งการใช้จ่ายประจำและการใช้จ่ายเพื่อการลงทุน และการก่อหนี้สาธารณะ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ พิจารณาในช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2539 ถึงปี พ.ศ. 2543 รัฐบาลได้กู้ยืมเงินจากต่างประเทศและกู้เงินภายในประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการฟื้นฟูสถาบันการเงินรวมทั้งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546)

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการคลังกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในช่วงการเกิดและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลารายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 พ.ศ.2539 ถึงไตรมาสที่ 3 พ.ศ.2547 ประกอบด้วย มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทางด้านรายจ่าย ณ ราคาตลาด มูลค่าการลงทุนในประเทศของภาคเอกชน รายได้ของรัฐบาลจากการเก็บภาษี มูลค่าการใช้จ่ายของรัฐบาล มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการของประเทศ มูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการของประเทศ ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจในความหมายกว้าง ผลการทดสอบความนิ่งของข้อมูลด้วยวิธี Augmented Dickey – Fuller (ADF) พบว่า ข้อมูลที่นำมาทดสอบทุกตัวมีลักษณะนิ่งที่อันดับที่ 1 หรือ order of integration เท่ากับ 1 (I(1)) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

หลังจากนั้นทำการทดสอบความสัมพันธ์ในระยะยาวในรูปแบบสมการ Vector Autoregressive (VAR) ด้วยวิธี Cointegration ของ Johansen และ Juselius ได้ผลการศึกษาว่า ทั้งการใช้จ่ายและการเก็บภาษีของรัฐบาล มีความสัมพันธ์ในระยะยาวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ คือเมื่อรัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงการเก็บภาษีไป 1 ล้านบาท จะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.1695 ล้านบาท ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาที่ว่า การเพิ่มการเก็บภาษีของรัฐบาลจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่าลดลง ในทางตรงกันข้าม หากลดการเก็บภาษีของรัฐบาลจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่าเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจเนื่องมาจากในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจการเก็บภาษีและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน นั่นคือรัฐบาลสามารถเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นด้วย เมื่อรัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายรวม 1 ล้านบาท จะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 0.0381 ล้านบาท ซึ่งตรงกับสมมติฐานการศึกษาที่ว่า การเพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาลจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่าเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากรัฐบาลลดการใช้จ่ายลงจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่าลดลงด้วย

เมื่อพิจารณาผลการศึกษารับตัวในระยะสั้นด้วยวิธี Vector Error Correction Model (VECM) พบว่า ทั้งการใช้จ่ายและการเก็บภาษีของรัฐบาลไม่มีความสัมพันธ์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายถึง เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เบี่ยงเบนออกจากจุดดุลยภาพในระยะยาวแล้ว ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในปีถัดมาจะไม่มี การปรับตัวเพื่อกลับเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว และการทดสอบความเป็นต้นเหตุของการใช้จ่ายและการเก็บภาษีของรัฐบาลกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศพบว่า ทั้งการใช้จ่ายและการเก็บภาษีของรัฐบาลเป็นตัวกำหนดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเองก็เป็นต้นเหตุของการใช้จ่ายและการเก็บภาษีของรัฐบาลด้วย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบสองทิศทาง

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) จากการศึกษาพบว่า การเก็บภาษีอากรของรัฐบาลถือเป็นรายได้หลักที่สำคัญที่สุด และเป็นนโยบายการคลังที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ชัดเจนที่สุด ซึ่งโดยปกติจะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในทิศทางตรงกันข้าม แต่เมื่อภาวะเศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้วรัฐบาลก็ควรมีการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีให้สอดคล้องและเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้นๆ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชน ซึ่งอาจทำให้การเก็บภาษีส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในทิศทางเดียวกันได้โดยผ่านการใช้จ่ายของภาครัฐบาลนั่นเอง

2) จากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายของภาครัฐส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศค่อนข้างน้อย ซึ่งอาจเนื่องมาจากการลงทุนที่เป็น การใช้จ่ายของภาครัฐจะใช้เวลาในการสะสมทุนค่อนข้างนาน ดังนั้นควรมีการส่งเสริมการ ใช้จ่ายของภาครัฐทางการลงทุนอย่างต่อเนื่องและเพิ่มขึ้นทุกปี เพื่อเป็นการสร้างทุนภาครัฐให้เกิด ประโยชน์ต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะถ้าเป็นการลงทุนสุทธิในโครงสร้างพื้นฐานจะก่อให้เกิดผล ระยะยาวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และควรคำนึงถึงแนวทางในการพัฒนาให้สอดคล้อง ไปกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติด้วย รวมทั้งคำนึงถึงการไปเบียดบังหรือแย่งชิงทรัพยากรในการ ลงทุนของภาคเอกชนอีกด้วย